

Актуальність теми практичної філософії в українському контексті оприявилася повною мірою, хоч як це парадоксально, не тоді, коли редколегія визначала таку спрямованість тематичного блоку даного числа, а вже у підсумку роботи над ним. Передусім, далеко не всі з експертів, до яких було звернено опитування журналу, виявилися готовими відповісти власне як експерти — оперативно, лаконічно й разом із тим ґрунтовно, тобто просто про складні речі. Наважимось припустити, що ця неготовність є симптоматичною. Вона, ймовірно, засвідчує неспроможність нинішньої філософської спільноти впевнено висловитися щодо практичності, дієвості самої філософської діяльності в реаліях сьогодення. Водночас це засвідчує потребу в розлогоді, без поспіху розгляді теми, до якого ми сподіваємось згодом звернутися. Тож вочевидилося, що тему обрано, безумовно, правильно, хоч висвітлення її стало вельми неповним. Утім, сама ця неповнота має спонукати наших колег до подальших роздумів,

Поняття практичної філософії одразу створює смислову амбівалентність: чи то йдеться про окрему частину або дисципліну філософського дискурсу, чи то про практичність філософії як такої. Складності додає те, що ці два виміри практики стосовно філософії непрості, а може й неможливі (чи теоретично хибно) розводити. Очевидно, що запит щодо практичності філософії постає значно раніше, ніж оголошений Манфредом Риделем на початку 1970-х років «поворот до практичної філософії», ба навіть відома Марксова теза 1840-х про те, що «філософи дотепер лише пояснювали світ, справа ж полягає в тому, щоб змінити його». Питання практичності — себто дієвості та ефекту — філософського мислення супроводжує його від самого історичного початку філософії. Символічним вираженням цього може слугувати сміх молододі служниці над першим філософом, Фалесом, який, задивившись на небо, втрапив у яму. Як відомо, Фалес відповів на глузування швидким збагаченням, передбачивши великий врожай оливи.

Було б занадто вузько зводити проблему практичної філософії до обґрунтування окремої філософської дисципліни (чи їх комплексу — як-от політична філософія, етика, філософія економіки тощо) та визначення її місця в системі філософського дискурсу (знання). Питання стоїть значно гостріше. Воно пов'язане з осмисленням нових і часто парадоксальних та суперечливих особливостей сучасного соціального та культурного досвіду, який і створює ґрунт для сучасних смислів «практики» і «практичного». Це стосується й безпосередньо нашої країни, української ситуації, в якій перед філософією наразі постає нагальна потреба нового самовизначення — суттєвих, інколи кардинальних змін інтелектуальних та суспільних режимів свого існування.

Сенс і зміст практичної філософії тісно пов'язаний з вихідними концептуалізаціями, в яких працює філософський розум. Цим зумовлене розмаїття значень практичної філософії: від аристотелівського «знання заради діяльності» й кантівського «досвіду свободи» до утилітаристської парадигми і соціокультурних (включно з екзистенційними) ефектів філософського мислення. Тому розмову про практичну філософію неможливо вести абстрактно, в суто академічному плані, оминаючи питання власного філософського самовизначення та його підвалин. Питання практичної філософії не може оминути жоден учасник філософського дискурсу, хоч би на які теми були спрямовані його дослідження. Бо це, зрештою, питання того смислового горизонту, в якому кожен здійснює свою інтелектуальну роботу. Тому ми очікуємо продовження розмови про практичну філософію і практичність філософії й усіляко закликаємо до неї.

Топ-темою наступного, четвертого числа «Філософської думки», стане діалог французьких та українських філософів, присвячений спадщині Просвітництва.